

УДК 339.944:005.334

Горбань С.Ф.¹, Мануфрієнко В.В.²

¹ канд. техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0812 НУ «Запорізька політехніка»

МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗЕД

Ризик – це невід'ємний супутник будь-якої комерційної структури, яка активно працює на ринку, де панує конкуренція, та відчуває на собі зміни, що відбуваються як зовні, так і в середині самої компанії. Серед усіх видів ризиків, що виникають під час функціонування економічних одиниць, особливе значення мають фінансові ризики, адже саме вони безпосередньо впливають на кінцеві фінансові результати і можуть навіть поставити під сумнів існування підприємства. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) – ключовий компонент функціонування значної кількості підприємств, адже відмикає доступ до нових горизонтів – розширення ринкового охоплення, залучення капіталовкладень та зростання конкурентоспроможності. Однак, поряд з такими перевагами, ЗЕД містить у собі й суттєві загрози, що здатні справити негативний вплив на стійкість та подальший розвиток підприємства.

На основі проаналізованих праць, виокремлено наступні види ризику ЗЕД (рис.1): суверенний ризик, митний ризик, валютний ризик, ризик міжнародного контракту, ризик пов'язаний з іноземним контрагентом, ризики міжнародного конкурентного середовища, ризики міжнародного маркетингу, транспортні ризики пов'язані з транспортуванням товарів, ризик банку, ризик партнерів, політичні ризики, технологічні ризики, культурні ризики. [1,2,3]

Основною проблемою залишається мінімізація ризиків у ЗЕД для гарантування стійкості та продуктивності роботи підприємства на світових ринках.

Для мінімізації суверенного ризику, спричиненого політичною та економічною нестабільністю країни-контрагента, бізнеси мають проводити ретельний аналіз її макроекономічних даних, політичної ситуації, привабливості для інвестицій та умов для підприємницької діяльності. Застосування державних схем страхування експортних позик або залучення гарантій міжнародних організацій дозволяє послабити вплив цього ризику.

Митні ризики стають менш загрозливими, якщо ретельно дослідити правові акти митниці країни, куди здійснюється ввезення товарів.

Рис.1 Види ризиків ЗЕД

Узагальнено автором на основі:[1,2,3]

Щоб зменшити вплив коливань валютних курсів на фінансові показники, варто вдаватися до хеджування, застосувавши ф'ючерсні контракти, форварди чи валютні опціони. Це дозволить убезпечитися від можливих збитків. Не менш важливим є здійснення розрахунків у стабільній валюті, або використання у контрактах декількох валют. Зменшити ймовірність невдачі міжнародного договору можливо шляхом звернення до кваліфікованих юристів, які забезпечать чітке розмежування прав та обов'язків контрагентів, передбачають стягнення за порушення домовленостей, а також визначають арбітражну інстанцію для вирішення конфліктних ситуацій.

Стосовно ризиків, що виникають через іноземного партнера, критично важливим є проведення поглибленого фінансового аудиту потенційного партнера, перевірка його кредитної історії. Необхідно розглянути можливість застосування попередньої оплати або ж використання банківських гарантій та акредитивів.

Ризики, властиві міжнародному конкурентному полю, можуть бути зведені до мінімуму за допомогою ретельного маркетингового дослідження, пильного спостереження за діяльністю конкурентів, впровадження нових розробок, покращення якості обслуговування та пристосування продукту до потреб конкретного ринку.

Транспортні загрози, що виникають під час перевезення вантажів, можливо зменшити, обираючи перевірених логістичних партнерів, вдаючись до страхування вантажу, укладаючи угоди з перевізниками, які гарантують відповідальність за псування чи зникнення продукції.

Фінансові ризики банку, що охоплюють ймовірність банкрутства або невиконання фінансових зобов'язань установою, мінімізується шляхом співпраці з авторитетними міжнародними банками та використанням механізмів страхування фінансових операцій. Аби мінімізувати потенційні загрози з боку контрагентів, бізнеси можуть вдаватися до різних стратегій. До таких належать вимога часткової або повної попередньої оплати за продукцію чи послуги, використання банківських акредитивів, залучення факторингу, а також страхування кредитних операцій задля зменшення фінансових ризиків.

Зниження політичних ризиків, що виникають у процесі діяльності, досягається, зокрема, шляхом ведення бізнесу у державах із стабільною політичною системою, користування міжнародними гарантіями, а також участі у державних програмах, спрямованих на захист прав та інтересів іноземних інвесторів.

Технологічні загрози слабшають завдяки безперервному оновленню виробничих потужностей, інтеграції передових технологій та розширенню кола постачальників, що дає змогу зменшити прив'язаність до одного технологічного центру.

Культурні ризики можна звести до мінімуму через організацію міжкультурних навчань для співробітників, залучення місцевих експертів, коригування рекламних стратегій та продуктових ліній відповідно до культурних відмінностей споживачів у різних регіонах.

Таким чином, ведення ЗЕД тісно переплітається з різноманітними небезпеками, здатними значно позначитись на фінансовій стійкості й результативності діяльності компанії. Найчастіше підприємства відчувають на собі вплив ризиків, для зменшення яких передбачені різні способи, що вимагають всебічного підходу до управління ризиками. Суттєве значення у зниженні ризиків має ретельний розгляд зовнішнього середовища, оцінка надійності партнерів, використання фінансових інструментів для страхування валютних ризиків, правильне юридичне оформлення договорів та застосування страхування. Для забезпечення стабільного розвитку на світових торгових майданчиках компанії повинні активно застосовувати результативні підходи до менеджменту ризиків, беручи до уваги унікальні характеристики кожного сегмента та специфіку зовнішньоекономічних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Томашков С., Огерчук Ю. Оцінювання впливу ризиків зовнішньоекономічної діяльності. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2023. № 2(9). С. 144.
2. Резник Д. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності. необхідність врахування ризиків під час військового стану. *Проблеми генезису економіки*

інтелектуально-інноваційного капіталу : матеріали доп. III Міжнар. науково-практ. конф. (м. Київ, 7-8 листопада 2023 року) у 2-х ч. / за заг. ред. В. М. Лича. Ч. 2. Київ: КНУБА, 2023. 235 с.

3. Шереметинська О., Тюха І. Особливості управління ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 2019. 26 груд. С. 254.